

Asia: VN/10618/2024

Lausuntopyyntö: Kuluttajansuojalain uudistaminen vihreän siirtymän edistämiseksi – Työryhmän mietintö

1. Yleiset huomionne

Suomen Omakotiliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua työryhmän mietinnöstä Kuluttajansuojalain uudistamiseksi vihreän siirtymän edistämiseksi.

Omakotiliitto on valtakunnallinen, sitoutumaton ja yleishyödyllinen kansalaisjärjestö, joka edustaa pientalo- ja vapaa-ajanasukkaita ja omistajia Suomessa.

Liitossa on yhteensä jäseniä lähes 70 000 (kotitaloutta) noin 230 paikallisessa jäsenyhdistyksessä eri puolella Suomea. Tarjoamme jäsenillemme neuvontaa ja ajankohtaista tietoa asumiseen liittyvistä kysymyksistä, kuten rakentamisesta, energia-asioista sekä lakineuvontaa. Suomessa on lähes 1,2 miljoonaa omakotitaloa ja noin 0,5 miljoonaa vapaa-ajan asuntoa.

2. Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpano

Pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden näkökulmasta työryhmän ehdotukset kuluttajansuojalain uudistamiseksi vihreän siirtymän edistämiseksi ovat lähtökohtaisesti kannatettavia esimerkiksi kiellettävistä sopimattomista kaupallisista menettelyistä todettu asia koskien tavaroiden ennen aikaiseen vanhenemiseen liittyvistä menettelyistä. On tärkeää, että kuluttajat saavat jatkossa entistä paremmin luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tuotteiden ympäristövaikutuksista, kestävydestä ja korjattavuudesta. Viherpesun torjunta ja kestävyysmerkintöjen sääntely voivat vahvistaa kuluttajan asemaa ja myös heidän luottamustaan markkinointiin.

Omakotiliitto pitää keskeisenä riittävää viestintää tulevista muutoksista, jotta kuluttajat saavat riippumatonta tietoa.

2.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin

Omakotiliitto pitää tärkeänä viestiä tulevista muutoksista selkeästi ja ymmärrettävästi kuluttajille.

2.2 Valtioneuvoston asetuksen uudistaminen ja perustelumuoistio

-

2.3 Valvonta ja seuraamukset

Omakotiliitto toteaa, että valvonnan toimivuus ja seuraamusten tehokas toteutuminen ovat tärkeitä kuluttajansuojan varmistamiseksi koko maassa, myös pienillä paikkakunnilla ja vapaa-ajan asukkaiden parissa. On tärkeää, että kuluttajilla on tosiasiallinen mahdollisuus kuluttajansuojan parantumiseen.

2.4 Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivi on pantava täytäntöön viimeistään 27.3.2026, ja sen nojalla annettuja säännöksiä on alettava soveltaa 27.9.2026. Direktiivissä ei ole huomioitu sitä, että elinkeinonharjoittajien varastoissa voi olla sääntelyn soveltamisen alkaessa vielä tuotteita, joiden merkinnät eivät vastaa kaikilta osin ympäristöväittämiä ja kestävyysmerkintöjä koskevia uusia vaatimuksia. Pahimmillaan tuotteet, jotka on pakattu tai merkitty vanhojen käytäntöjen mukaan, voisi olla tarpeen hävittää. (Ks. tarkemmin työryhmän mietinnön s. 61–62).

Mietinnössä todetun mukaisesti Suomi pyrkii edelleen löytämään ratkaisua tähän direktiivin tavoitteiden vastaiseen kielteiseen ympäristövaikutukseen sekä yrityksille aiheutuvaan liiketaloudelliseen tappioon ja hallinnolliseen taakkaan neuvottelemalla asiasta Euroopan komission kanssa.

Jatkovalmistelussa arvioidaan, miten mietinnössä esiin nostettu ongelma olisi ratkaistavissa. Lausunnonantajia pyudetään ottamaan kantaa siihen, mitä vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin artikloja siirtymäratkaisun tulisi koskea ja miten mahdollinen siirtymä tulisi toteuttaa.

-

3. Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpano

Omakotiliitto toteaa, että korjauspalveluiden ja varaosien saatavuuden parantaminen tukee kestävästä kulutuksesta ja mahdollistaa laitteiden pidemmän käyttöiän, mikä on erityisen tärkeää omakoti- ja vapaa-ajan asukkaille, jotka vastaavat itse kiinteistöjensä ja laitteidensa ylläpidosta. Kielletyt korjaamiset estävät sopimusehdot ja eurooppalainen korjaustietolomake ovat askelia oikeaan suuntaan.

Omakotiliitto nostaa myös esiin, että operatiivista korjaustyötä tekevien henkilöiden kouluttamiseen tulisi järjestää resursseja ja uusia konkreettisia väyliä oppilaitoksiin. Näille osajille olisi käyttöä ja he olisivat tarpeellisia niin kuluttajien kuin yhteiskunnan kokonaisedun näkökulmasta.

3.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin

Omakotiliitto pitää tärkeänä kuluttajansuojan vahvistamista ehdotettujen lisäyksien ja täydennyksien osalta. Muutoksista on tärkeää viestiä selkeästi ja ymmärrettävästi kuluttajille.

3.2 Jätelain muutokset

Omakotiliitto toteaa, esitetyt jätelain muutokset, kuten varaosien ja työkalujen tarjoaminen kohtuulliseen hintaan sekä kiellettyjen sopimusehtojen ja käytäntöjen kieltäminen, ovat erityisen merkityksellisiä omakotitalo- ja vapaa-ajan asukkaille. Näillä asukkailla on usein vastuu kiinteistöjensä ja laitteidensa ylläpidosta, ja kohtuuhintaiset varaosat sekä esteetön korjausmahdollisuus ovat heidän kannaltaan keskeisiä. Näiden muutosten käytännön toteutumista ja vaikutuksia tulee seurata erityisesti haja-asutusalueilla. Omakotiliitto pitää tärkeänä viestiä tulevista muutoksista selkeästi ja ymmärrettävästi kuluttajille.

3.3 Valvonta ja seuraamukset

Omakotiliitto toteaa, että valvonnan toimivuus ja seuraamusten tehokas toteutuminen ovat tärkeitä kuluttajansuojan varmistamiseksi koko maassa, myös pienillä paikkakunnilla ja vapaa-ajan asukkaiden parissa. On tärkeää, että kuluttajilla on tosiasiallinen mahdollisuus kuluttajansuojan parantumiseen.

4. Vaikutusten arviointi

Omakotiliitto kannattaa tavoitetta lisätä kuluttajien tietämystä hyödykkeiden ympäristövaikutuksista ja helpottaa tällä tavalla ympäristön kannalta kestävien kulutusvalintojen tekemistä erityisesti pientalo- ja vapaa-ajan asumisen sektorilla. Lisäksi on kannatettavaa saada tehokkaampia keinoja puuttua totuudenvastaisten tai harhaanjohtavien ympäristöväittämien esittämiseen.

Kuluttajaneuvontaan tulee varata riittävät resurssit, koska on oletettavaa, että varsinkin alkuaikoina voi tulla runsaammin yhteydenottoja. Omakotiliitto pitää tärkeänä myös sidosryhmäyhteistyötä, jonka kautta voidaan levittää laajemmin tietoutta muutoksista, johon myös tulee varata riittäviä resursseja esimerkiksi viestintään. Samoin kuluttajariitalautakunnan riittävät resurssit on tärkeä varmistaa.

4.1 Yleiset huomionne

Omakotiliitto kannattaa tavoitetta lisätä kuluttajien tietämystä hyödykkeiden ympäristövaikutuksista ja helpottaa tällä tavalla ympäristön kannalta kestävien kulutusvalintojen tekemistä erityisesti pientalo- ja vapaa-ajan asumisen sektorilla. Lisäksi on kannatettavaa saada tehokkaampia keinoja puuttua totuudenvastaisten tai harhaanjohtavien ympäristöväittämien esittämiseen.

Kuluttajaneuvontaan tulee varata riittävät resurssit, koska on oletettavaa, että varsinkin alkuaikoina voi tulla runsaammin yhteydenottoja. Omakotiliitto pitää tärkeänä myös sidosryhmäyhteistyötä, jonka kautta voidaan levittää laajemmin tietoutta muutoksista, johon myös tulee varata riittäviä resursseja esimerkiksi viestintään. Samoin kuluttajariitalautakunnan riittävät resurssit on tärkeä varmistaa.

4.2 Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpano

-

4.3 Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpano

Omakotiliitto näkee kuluttajansuojaa vahvistavana seikkana, että tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöön panemiseksi ehdotetaan, että tavarantekijällä olisi velvollisuus korjata tavara kuluttajan pyynnöstä maksutta tai kohtuullista korvausta vastaan silloinkin, kun kyse ei ole myyjän tai valmistajan vastuulla olevasta tavarantekijän vikaantumuksesta vaan esimerkiksi tavarantekijän normaalista kulumisesta. Mainittu korjaamisvelvollisuus koskisi ainoastaan määrättyjä, direktiivin liitteessä II lueteltuja kestokulutushyödykkeitä, kuten useita kodinkoneita sekä matkapuhelimia.

Omakotiliitto korostaa, että uudistuksen tavoitteet toteutuvat, jos korjauspalveluita ja varaosia on tosiasiallisesti saatavilla koko maassa, myös haja-asutusalueilla ja vapaa-ajan asutuksen piirissä. Työvoimapula ja alan kannattavuus voivat muodostua esteiksi, ellei korjausalaa tueta riittävästi. Samalla on varmistettava, että korjauspalveluiden ja varaosien hinnat pysyvät kohtuullisina, eikä uusia velvoitteita siirretä suoraan kuluttajahintoihin.

Eurooppalainen yhtenäinen korjauslomake voisi helpottaa kuluttajia esimerkiksi vertailemaan korjauspalveluita, mutta muistion mukaan lomake voi jäädä vähäiselle käytölle. Omakotiliitto ei osaa ottaa kantaa, kenen tahon ylläpitämänä tämä Suomessa olisi mahdollista ja tehokasta järjestää. Mahdollisuus korjauspalveluiden vertailuun olisi kuluttajalle avuksi, joten tätä olisi hyvä tarkentaa jatkovalmistelussa.

Kun kuluttajille tulee enemmän mahdollisuuksia korjauttaa tuotteitaan, se johtaa osaltaan kestävämpään kulutukseen, huolehtien ettei kotitalouksien kustannukset kasva.

5. Ehdotus korjaamista edistäväksi toimenpiteeksi. Tavaroiden korjaamisdirektiivin 13 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot toteuttavat vähintään yhden toimenpiteen, jolla edistetään korjaamista. Jäsenvaltion on ilmoitettava siitä Euroopan komissiolle viimeistään 31.7.2029. Työryhmä ei ole tässä vaiheessa päättänyt esittämään mitään yksittäistä toimenpidettä artiklan täytäntöön panemiseksi. Voitte kuitenkin alla ehdottaa näkemyksenne korjaamista edistäväksi toimenpiteeksi.

-

6. Muut huomiot

Omakotiliitto toteaa, että tiukat siirtymäajat voivat aiheuttaa siirtymävaiheessa ongelmia, esimerkiksi tuotteiden poistumista markkinoilta ja kustannusten nousua, mikä voi heikentää kuluttajien asemaa ja saatavilla olevia palveluita. Omakotiliitto esittää, että siirtymävaiheessa kiinnitetään erityistä huomiota kuluttajille suunnattuun viestintään tulevista muutoksista.

Omakotiliitto pitää kokonaisuuden kannalta tärkeänä, että uudistuksen toimeenpanoa seurataan tiiviisti ja vaikutuksia arvioidaan erityisesti pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden näkökulmasta. Tarvittaessa lainsäädäntöä tulee tarkistaa, jos tavoitteet eivät toteudu käytännössä.

Jatkamme mielellämme yhteistyötä asiassa.

Silander Marju
Suomen Omakotiliitto ry